

lencia, qua me præoccupasti, ita invisceratus es cordi meo, ut tanquam cum amico vere colloquar, quidquid in opere styli nostri utiliter elaboratum esse cognoscis, Deo gratias age. Si qua autem vitia mea perspicis, uti charissimus amicus ignosce, eadem scilicet sinceritate dilectionis mihi optans medicinam, qua concedis et veniam.

FINIS TOMI CENTESIMI QUADRAGESIMI-SEPTIMI.

ANNOTATIONES.

ANNOTATIO (1) pag. 5.

Scilicet de SS. Martyribus Sisinnio, Martyrio et Alexandro loquitur, qui a gentilibus rusticis vallis Ananinæ non procul a Tridentina civitate necati sunt in fine mensis Maii an. 397. sive post obitum sancti Ambrosii, ut scribit Paulinus in ejus Vita.

ANNOTATIO (2) pag. 7.

Adversus Pelagianos exerceri cœperunt Africani episcopi anno 411. aut 412. quo jam tempore Pelagii discipulum Coelestium in Carthaginensi concilio judicatum fuisse produnt Patres synodi alterius Carthaginensis anni 416. in epistola quæ hic edita est 175. ubi ad Innocentium scribunt *Unde factum est, ut recensendum putarem, quid ante ferme quinquennium super Coelestii nomine hic apud Ecclesiam Carthaginensem fuerit agitatum, etc.* Huic autem priori concilio non interfuit Augustinus, ex lib. 2 Retract. c. 33 et ex lib. de Gest. Pel.

ANNOTATIO (3) pag. 8.

Honoratus baptismo initiatus nondum erat, ut liquet ex libri hujus c. 19 n. 48 Postea vero ad Presbyterii munus evectus est: nisi forte fallitur Cassiodorus, qui in

lib. de div. lect. c. 16. ait opus istud scriptum fuisse ad Honoratum presbyterum.

ANNOTATIO (4) pag. 65.

Erasmus videbatur legendum, *crassescat*. Sed libri omnes habent, *crescat*; quo verbo alludit Augustinus ad illud proverbium, quod refert superius in epist. 33. n. 3 *De homine*, ait, *quem falsæ blanditiæ faciunt arrogantem, recte etiam vulgo dicitur: Crevit caput.*

ANNOTATIO (5) pag. 76.

Aurelii nomen hic exhibent Epistolæ hujus exemplaria. At ipsum omittunt codices omnes in lib. 2. *Retract. c. 40.* ubi hanc eandem Epistolam a se scriptam recognoscit Augustinus, licet non missam privato ipsius nomine; *Quia, inquit, in concilio Numidiæ omnibus, qui ibi eram, hoc fieri placuit*, ut scilicet perbrevi Epistola docerentur Donatistæ quid in Carthaginiensi collatione gestum sit, ne a suis ipsorum episcopis rem aliter atque habuerat narrantibus, seducerentur ulterius.

ANNOTATIO (6) *ibid.*

Lov. de concilio Cirtensi. Codices duo Vaticani *Xer-sensi*. At alii prope omnes MSS. necnon editi *Bad. Am.* et *Er.* habent, *de concilio Zertensi*: quam lectionem probatam intelligimus viris quibusdam eruditis, qui civitatem aliam in Numidia Cirtensem quæ Constantina vocabatur, et aliam Zertensem fuisse colligunt ex collatione Carthaginiensi, ubi præter Constantinensem epis-

copum Fortunatum. Zertenses alii duo Gaudentius et Salustius recensentur.

ANNOTATIO (7) pag. 85.

Unus e Vaticanis MSS *xix. Kal. Julii.* Mox in editis legebatur, *piissimo Honorio Augusto VIII Cos.* mendose, ut animadvertit Baronius. Quippe Honorii consulatus octavus incidit in annum Christi 409. At isthæc Epistola scripta fuit anno proxime sequenti post Carthaginiensem collationem, adeoque an. 412 qui est Honorii Cos. nonus, favent MSS. octo, e quibus aliqui habent, *IX, alii, nono Cos.*

ANNOTATIO (8) pag. 108.

Pelagius integritatem fidei suæ probaturus in Diospolitana synodo, quæ exeunte an 415. habita fuit, has litteras aliasque ab orthodoxis episcopis sibi directas protulit, ut in lib. de Gestis Pelag. narrat Augustinus: qui subinde consilium sensumque hujus Epistolæ suæ curat palam aperiendum. *Non solum, inquit, ab ejus laudibus temperavi; sed etiam quantum potui, sine ejus commotione quæstionis de gratia, recte sapere admonui, etc. Dixi desiderantissimum, quoniam valde cupiebam cum præsentem aliquid colloqui. Jam audieram enim contra gratiam, qua justificamur, quando hinc aliqua commemoratio fieret, aperta eum contentione conari, etc. Ei bona optavi a Domino retribui, non ad salutem corporis pertinentia, sed ea potius quæ putabat esse, vel forte adhuc putat in solo arbitrio voluntatis et propria potestate posita etc. etiam ibi*

petivi ab eo, ut pro me oraret, quo potius a Domino talis fierem, qualem me esse jam crederet; ut eum sic admonerem, contra quod ille sapiebat, ipsam quoque justitiam, quam in me laudandam putaverat non esse volentis, neque currentis, sed miserentis Dei, etc.

ANNOTATIO (9) pag. 153.

Opusculum superius bis exhibent MSS. plures, primo quidem integrum ut hic jacet, nominat in exordio *religiosa famula Dei Paulina*: postea autem contractum in brevissimam epitomen, qua vix octava ejus pars continetur, quæ ve Epistolæ forma scribitur *Italica*, incipiens, *Cum petivisses ut de invisibili Deo etc.*

ANNOTATIO (9 bis) *ibid.*

Collationi Carthaginensi interfuit Fortunatianus Siccensis, sexto censitus loco inter eos septem episcopos qui ad disputandum adversus Donatistas electi fuerunt. Successorem habuisse credimus Urbanum, qui Siccensi episcopus laudatur in 1. Fragm. ad hanc dignitatem eVectus circiter an. Chr. 413. uti intelligitur ex Epistola proxime sequenti, n. 34.

ANNOTATIO (10) pag. 160.

In omnibus libris habetur, *Orientalis*. Quanquam eruditorum judicio probabilius est orationem illam inter opera Gregori Nazianzeni quadragesimam nonam, quæ hic citatur, esse latini scriptoris, fortean alterius Gregorii

in Hispania episcopi Eliberitani, qui circiter medium sæculum IV. florebat.

ANNOTATIO (11) pag. 198.

In MSS. plerisque, *apopheretum*; quo nomine significatur solemne aliquod munus. In *magnis votis*, ait Ambrosius Comment. in Ephes. 3. *maxima dantur apophoreta*. Turnebus sic dicta putat munera, quæ darentur convivis, ut ea domum referrent; quem in morum respiciens etiam Ambrosius, sic exorditur exhortationem ad Virgines. *Qui ad convivium magnum invitantur, apophoreta secum referre consueverunt, etc.*

ANNOTATIO (12) pag. 200.

Loquitur de causa Marcellini, qui, uti Hieronymus versus finem lib. 3. adversus Pelagianos scribit, *sub invidia tyrannidis Heraclianæ ab hæreticis innocens cæsus est*: sive quem teste Orosio in lib. 7. c. 42. *Marinus Comes apud Carthaginem (incertum est zelo stimulatus an auro corruptus) occidit*: impellentibus procul dubio Donatistis, quorum odium incurerat integerrimus judex sententia adversus ipsos dicta in Carthaginensi collatione: quam sententiam videlicet dum Imperatorum decreto roborandam curat, mortem ipsius moliant hæretici hacce oblata occasione. Heraclianus Africae Comes deficiens ab Honorio navigavit in Italiam cum ingenti classe anno Christi 413. qui ad Urbem deposito exercitu contendens Marini Comitibus occursum ad Utriculum superatus fugam arripuit, rediitque Carthaginem; ubi captus demum, et capite punitus fuit. Tum

vero perduellionis socios in Africa persequente Marino, comprehenditur Marcellinus una cum suo fratre et securi percutitur, falso insimulatus Heracliano fuisse, ut satis intelligitur ex Hieronymo supra laudato, nec non ex istis Augustini verbis hic n. 4. *Omnia in tempore isto suffragabantur, ut etiam uno teste, tanquam invidioso et credibili crimine, sine jubentis discrimine quilibet de medio tolleretur.* Cæterum Marinus continuo revocatus ex Africa, munere omni exutus fuit, et vitam privatam in glorie agere jussus est, ex Orosio. Contra vero lex ab Honorio data est die 30 Aug. an 414. præcipiens ut quæ *Notione et sollicitudine Marcellini spectabilis memoriæ viri contra Donatistas gesta sunt, perpetuam habeant firmitatem.* in lib. 16. Cod. Theod. tit. 5 de Hæreticis leg. 55.

ANNOTATIO (13) pag. 203.

S. Marcellini cædes ad diem 6. Aprilis refertur in Martyrologiis: quam tamen hoc ex loco liquet factam mense Septembri, uno aut altero die ante S. Cypriani solemnitatem. *Et sane ullius obitum,* ait Henricus de Noris in Hist. Pelag. lib. 1. c. 5 *minime contigisse die 6. Aprilis inde satis evincitur, quod hoc anno 413. Heraclianus cum numerosa adeo classe aperto, mari verno tantum tempore solvere potuit ex Africa Urbem invasurus; cum tamen Marcellini mors, Heracliani in Italia exercitus stragem, Tyranni fugam ac tandem cædem consecuta fuerit.*

ANNOTATIO (14) pag. 205.

Nescimus an hic designet Apringium judicem fratrem Marcellini, ex Epistola 134. n. 2. et proconsulem in Africa circiter hoc tempus, uti ex Epistola 33. n. 3. intelligimus: qui etiam Donatistis, quod de iis propter scelera supplicium sumpsisset, exosus erat.

ANNOTATIO (15) ibid.

Quadrant hæc perquam egregie in Marcellinum Tribunalium et Notarium, missum ab Honorio in Africam, ut sequester esset collationis inter Catholicos et Donatistas: qua in causa sese strenue gessit, atque idcirco ipsius interfectorem, Ecclesiam in eo maxime persecutum esse dicit Augustinus supra n. 4.

ANNOTATIO (16) pag. 226.

Isthæc sententia scripta est apud LXX. Proverb. 17. post versum 6. citaturque ab Augustino passim, ab Hieronymo in Epist. 103. ad Paulinum, et in Ezech. 45. et a Cassiano collat. 24. c. 26. a Bernardo in S. Malachie vita, etc.

ANNOTATIO (17) pag. 242.

In MS Cisterciensi, necnon infra in Victorino scribitur, *Hilarus*. Nescimus an ille ipse sit, qui postea adversus Semipelagianos Epistolam hic 226 Augustino

scripsit, ubi se ipsius præsentiae deliciis potitum et salubribus uberibus, nutritum fuisse proficetur.

ANNOTATIO (18) pag. 243.

Hieronymus anno 415. scribens abversus Pelagianos in lib. 3. testatur, libros quidem ad Marcellinum de baptizandis infantibus *dudum* ab Augustino editos; Epistolam vero, seu librum, ut ipse vocat, ad Hilarium, *nuper* prodiisse. Hanc ipsam Epistolam Orosius directam *nuper ad Siciliam*, ut in Apologetico loquitur, perlegit in Palæstino conventu, qui celebratus est mense Julio anno 415. Denique de eodem opusculam in Diospolitana synodo habita mense Decembris ejusdem anni 415. actum esse prodit ipse Augustinus in lib. de Gestis Pelagii cap. 11. quo loco librum nuncupat, non Epistolam.

ANNOTATIO (19) pag. 262.

Coelestius in disseminanda Pelagii doctrina tam multum opere studiique posuit, ut istius hæresis sectatores vocati etiam fuerint Coelestiani, juxta Augustinum in lib. de Hæres. c. 88. neque alio nomine leguntur ab Ephesina synodo an. 431. condemnati. Is porro ad episcopale judicium primo Carthagine perductus est anno exeunte 411. aut ineunte 412. uti intelligitur ex litteris alterius Carthaginensis synodi habitæ an. 416. quibus Innocentio significatur *jum ante ferme quinquennium* fuisse ibidem de Coelestio judicatum. Quæ autem in eum tunc a Paulino diacono objecta sint refert Augustinus in lib. de Peccato orig. c. 3. et 4. sed

maxime in lib. de Gestis Pelagii c. 11. ubi scribit hæc in ejus doctrina inventa fuisse 1. *Adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, moriturus esset.* 2. *Quod peccatum Adæ ipsum solum læserit, et non genus humanum.* 3. *Quod lex sic mittit ad regnum quemadmodum Evangelium.* 4. *Quod ante adventum Christi fuerunt homines sine peccato.* 5. *Quod infantes nuper nati in illo statu sunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem.* 6. *Quod neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurgat.* Quæ omnia ab Aurelio et considentibus episcopis damnata dicit, eademque Gesta, quæ se absente confecta fuerant, a se postea cum Carthaginem venisset fuisse recensita.

ANNOTATIO (20) pag. 319.

Marcellinus hic ille est Tribunus, cæsus ab hæreticis sub invidia tyrannidis Heraclianæ, uti ex Hieronymo observavimus supra ad Epist. 151. Cui Marcellino tamen si datæ fuerunt istæ litteræ haud multo post annum 401. non tamen eas edi oportuit seorsum ab Epistola proxime sequenti, quippe cujus illustrandæ causa locum habuere hactenus inter Epistola Augustinianas.

ANNOTATIO (21) pag. 360.

Ipsam præcipue Pelagium cogitabant Timasius et Jacobus, cum dicerent, hoc se affici, quod tarde illum librum scripserint... Nomen quippe vel nomina ipsi

quoque adhuc tacenda putaverunt, ut vivente amicitia, error potius moreretur amicorum. Hæc verba sunt Augustini in lib. de Gestis Pelagii c. 25. proxime post allatum Epistolæ superiorum exemplum.

ANNOTATIO (22) pag. 411.

Hilarius istum, cui *consacerdoti* salutem dicit, id est, coëpiscopo juxta MS. Corbeiensis inscriptionem, quique id muneris in transmarinis partibus sustinuisse intelligitur ex aliis Augustini verbis, haud immerito suspiceris eundem esse ac Hilarium Narbonensem, ad quem Zosimus anno 417. scripsit. Credimus porro diversum esse, tum ab Hilario Arelatensi, qui episcopatum ante annum 428. non suscepit; tum ab Hilario viro laico, qui Augustinum ipsum de Pelagiana hæresi in Sicilia emergente certiore faciebat per litteras circiter an. 414. quippe cum iste, cui nunc scribitur, Pelagianam hæresim hactenus nescivisse videatur.

ANNOTATIO (23) pag. 480.

Non Bonifacio, uti codices quosdam habuisse monent Erasmus et Lovanienses, sed Paulino Nolano episcopo datam esse hanc Epistolam liquet prorsus, cum ex lib. de dono perseverantiæ c. 21 atque ex lib. Prosperi contra Collatorem c. 43. tum etiam ex iis quæ Augustinus hic n. 40. commemorat de originis vitio dicta ab illo cui scribit, quæ quidem verba deprompta sunt ex Paulini Epistola ad Severum octava.

ANNOTATIO (24) pag. 480.

Pelagius *gente Britannus* dicitur a Mario Mercatore in Commonit. Ab Orosio in Apolog. *Britannicus noster.* A Prospero incarm. de ingratis. *coluber Britannus.* Isque inde putatur suggillari ab Hieronymo præfat. in Jerem. *Scotorum pultibus prægravatus.*

ANNOTATIO (25) pag. 508.

Intelligitur fere ex iis, quas in hoc viro agnoscit, cum sublimi dignitate conjunctas animi dotes, illum ipsum esse Dardanum præfectura Galliarum insignem, cui etiam Hieronymus proponenti quæstionem quamdam de terra promissionis rescripsit circiter annum Christi 414. in hæc verba: *Quæris, Dardane Christianorum nobilissime, et nobilium christianissime etc.* Et Epistolam finiens, *Hæc tibi, ait, vir eloquentissime, in duplicis præfecturæ honore transactæ, nunc in Christo honoratior, tumultuaria et brevi lucubratione dictavi.*

INDEX

TOMI CENTESIMI QUADRAGESIMI-SEPTIMI.

CLASSIS III. EPISTOLARUM.

	Pagin.
EPISTOLA CXXXIX. Ad Marcellinum.	3
— CXL. Ad Honoratum Catechumenum.	8
— CXLII. Concil. Zertense ad Donatistas.	76
— CXLIII. Ad Saturninum et Eufratem.	86
— CXLIII. Ad Marcellinum.	89
— CXLIV. Ad Cirtenses.	98
— CXLV. Ad Anastasium.	101
— CXLVI. Ad Pelagium.	108
— CXLVII. Ad Paulinam.	109
— CXLVIII. Ad Fortunatianum.	155
— CXLIX. Ad Paulinum.	167
— CL. Ad Paulinam et Julianam.	197
— CLI. Ad Cæcilianum.	199
— CLII. <i>Macedonii ad Augustinum.</i>	209
— CLIII. Ad Macedonium.	211
— CLIV. <i>Macedonii ad Augustinum.</i>	228
— CLV. Ad Macedonium.	230
— CLVI. <i>Hilarii Syracusani ad Augustinum.</i>	242
— CLVII. Ad Hilarium Syracusanum.	245
— CLVIII. <i>Evodii ad Augustinum.</i>	277
— CLIX. Ad Evodium.	285
— CLX. <i>Evodii ad Augustinum.</i>	289
— CLXI. <i>Evodii ad Augustinum.</i>	292
— CLXII. Ad Evodium.	295

EPISTOLA	CLXIII. <i>Evodii ad Augustinum.</i>	302
—	CLXIV. <i>Ad Evodium.</i>	303
—	CLXV. <i>Hieronymi ad Marcellinum et Anapsych.</i>	319
—	CLXVI. <i>Ad Hieronymum.</i>	323
—	CLXVII. <i>Ad Hieronymum.</i>	344
—	CLXVIII. <i>Timasii et Jacobi et Augustinum.</i>	360
—	CLXIX. <i>Ad Evodium.</i>	361
—	CLXX. <i>Ad Maximum Medicum.</i>	371
—	CLXXI. <i>Ad Peregrinum episcopum.</i>	377
—	CLXXII. <i>Hieronymi ad Augustinum.</i>	378
—	CLXXIII. <i>Ad Donatum Presbyterum.</i>	380
—	CLXXIV. <i>Ad Aurelium.</i>	387
—	CLXXV. <i>Concil. Carthag. ad Innocentium.</i>	389
—	CLXXVI. <i>Concil. Milevit. ad Innocentium.</i>	395
—	CLXXVII. <i>Aurel. Al. Aug. etc. ad Innocentium.</i>	398
—	CLXXVIII. <i>Ad Hilarium Episcopum.</i>	411
—	CLXXIX. <i>Ad Joannem Episcopum.</i>	414
—	CLXXX. <i>Ad Oceanum.</i>	421
—	CLXXXI. <i>Innocentii ad concilium Carthag.</i>	424
—	CLXXXII. <i>Innocentii ad concilium Milevit.</i>	431
—	CLXXXIII. <i>Innocentii ad Aur. Ayp. Aug. etc.</i>	455
—	CLXXXIV. <i>Innocentii ad Aurel. et August.</i>	459
—	CLXXXV. <i>Ad Bonifacium comitem.</i>	440
—	CLXXXVI. <i>Alypius et Augustinus ad Paulinum.</i>	480
—	CLXXXVII. <i>Ad Dardanum.</i>	508
ANNOTATIONES.		537

EXPLICIT INDEX.

CAPILLA ALFONSINA
U. A. N. L.

Esta publicación deberá ser devuelta
antes de la última fecha abajo indi-
cada.

BR65
A5
v.40
1835-42

44692

AUTOR

